

Zero Draft of the Framework for Culture and Arts Education

Stanovisko a připomínky - pracovní skupina MK

listopad 2023

Vítáme iniciativu UNESCO a koncept nového Rámce pro umělecké a kulturní vzdělávání. Oceňujeme jeho zaměření na udržitelnost, demokracii, inkluzi a pojetí uměleckého a kulturního vzdělávání jako zásadního a nenahraditelného činitele v procesu posilování lidské soudružnosti a tvorby komunit, rozvoji wellbeingu, kritického myšlení a tvořivosti. Vnímáme jako pozitivní, že Rámec vyzývá explicitně k meziresortní spolupráci ministerstev kultury a školství, neboť ta je na národní úrovni pro jeho implementaci nezbytná. Velmi pozitivně hodnotíme také opakovaný apel na systematickou a dlouhodobou spolupráci oblasti formálního a neformálního vzdělávání a informálního učení, vycházejících z místně zakotvených vazeb jednotlivých aktérů.

K formě dokumentu:

Kladně hodnotíme míru obecnosti textu, která umožňuje na jedné straně celosvětový konsensus, na druhé straně je přenositelná na národní úroveň a uvádí konkrétní doporučení a nástroje pro jeho implementaci. Svou délkou je obsáhlejší než předchozí Soulská deklarace (2010); pro snadné a transparentní porozumění textu bychom vedle plného znění textu navrhovali i stručný a přitažlivě graficky zpracovaný výtah (typu Executive Summary v rozsahu cca 1 strany), který by poměrně obsáhlý text zpřístupnil cílovým čtenářům i v režimu „rychlého čtení“. Navrhujeme, aby se nedílnou součástí plného znění textu Rámce stal seznam dalších zásadních strategických dokumentů, na které Rámec navazuje nebo by se k nim měl vztahovat (např. [OECD Future of Education and Skills 2030](#) ad.)

K obsahu dokumentu – k jednotlivým článkům:

Část IV - Strategic Goals, d) Skills to shape resilient, just and sustainable futures

Čl. 23 Foster enabling educational environments and settings (...)

Vazby na Kulturní a kreativní průmysly (KKP) považujeme za velmi důležité. A to jak vzhledem k advokacii kulturního sektoru jako významného a silného ekonomického “hráče” ve společnosti, tak ke vzdělávání budoucích profesionálů k uplatnění v samotných kreativních a uměleckých oborech, včetně těch spojených s digitálními kompetencemi, porozumění AI a uplatnění ve specifických oborech (např. herní design).

Čl. 26 Enhance awareness of the value of culture and arts (...)

V návaznosti na Soulskou deklaraci považujeme za vhodné neopouštět důraz na kvalitu, ani v rámci široce pojatého, “humanistického” směřování budoucí agendy (který oceňujeme). A to jak ve smyslu co nejvyšší umělecké tvorby, tak ve smyslu kvality předávání, tj. vzdělávání a aktivní, fyzický a reflektovaný prežitok z umění reflexe uměleckých děl a statků. To by mělo zaručit, aby se v některých případech nespokojila implementace agendy s pouze popularizační (povrchovou, “líbivou”) formou umění.

Část V – Implementation Modalities, d) Teachers and educators

Čl. 35. Improve the status and working conditions of teachers and educators (...)

Klíčové je motivovat pedagogy i vedení škol k návštěvám kulturních a paměťových institucí (muzeí, galerií a knihoven) i projektů živého umění (film, divadlo, tanec) – zjednodušením administrativy s tím

spojené, eliminováním organizačních, časových a personálních bariér, snížením nebo zrušením vstupného pro školní skupiny do těchto institucí, poskytnutím dostatečné časové dotace pro tyto návštěvy v rámci výuky, respektovat edukační programy jako plnohodnotnou součást výuky, doporučené minimální počty návštěv programů, adekvátní ohodnocení pro učitele, lektory apod..

Část V – Implementation Modalities, h) Research, data and assessment

Čl. 44. Establish robust and transformative mechanisms for collaborative, interdisciplinary, and transdisciplinary research (...)

Tento odstavec podrobněji rozvést: UNESCO i národní politiky by měly při své práci systematicky a dlouhodobě využívat výzkumná data, opírat se o ně při strategickém plánování, konkrétním politickém rozhodování i přijímání a vyhodnocování průběžných opatření v rámci své agendy. Politika založená na datech (evidence-based policy) umožní nacházet vhodná řešení a činit konkrétní kroky na základě dlouhodobé znalosti terénu, jeho fungování a skutečných potřeb jeho aktérů. V rámci implementace na národních úrovních je žádoucí koordinovat instituce sbírající data v kultuře a všeobecně posílit výzkum (i experimentální) v kultuře, zejm. v oblasti živého umění a nehmotného kulturního dědictví, a využít jej i pro advokacii kulturního sektoru.

Část VI – Monitoring, follow up and review

Čl. 45 i. Submit to UNESCO, in a voluntary basis, a progress report every four years (...) at the national level starting from 2025.

Vnímáme pozitivně uvedený cíl o monitoringu / mapování implementace této Deklarace na národní úrovni. Lze tak sledovat situaci a vývoj v uměleckého a kulturního vzdělávání v celosvětovém měřítku, což je jedinečná příležitost. Pro porovnatelnost výsledků je ovšem třeba, aby UNESCO vyvinulo (jednoduchý, přenositelný) evaluační nástroj, který by byl dán členským státům k dispozici. Bude třeba poskytnout cílovým příjemcům také jasné pokyny, jak s tímto evaluačním nástrojem zacházet, a vizi, jakým způsobem UNESCO vyhodnocená data využije.

Čl. 45 ii Explore the feasibility of establishing Centres at regional or global level (...)

Viz též Část V – Implementation Modalities, h) Research, data and assessment.

Vnímáme pozitivně uvedený záměr vzniku či využití center na regionální úrovni. V České republice některá taková centra již existují, a nová centra vznikají, a to díky dotačním mechanismům EU – Národnímu plánu obnovy. Ten ovšem končí v roce 2025 a hrozí, že se nově etablovaný systém zhroutí. Ze strany UNESCO je třeba více konkretizovat záměr a průběh požadované práce na regionální (či celosvětové) úrovni a zvážit možnosti a strukturu financování pro udržitelný a dlouhodobý rozvoj takových center.

Čl. 42 g) Financing

Doporučujeme v textu více rozvést vizi o budoucím financování implementace této deklarace: text vyzývá k hledání finanční podpory na všech úrovních a vytváření nových partnerství pro přímou, ale i nepřímou (tj. nefinanční) podporu, včetně systematictější spolupráce resortu kultury a školství v tomto ohledu. Návrh mechanismů přímé~~ou~~ či nepřímé~~ou~~ (tj. nefinanční) podpory~~u~~, je důležitým elementem k zajištění~~—aby úspěšně zajišťilo~~ implementace~~i~~, udržitelnosti a dlouhodobého~~ý~~ rozvoje tohoto~~svého~~ Rámce.~~?~~

*Zpracovala v říjnu a listopadu 2023 pracovní skupina MK pod vedením náměstka Ondřeje Chrásta ve
složení:*

P.Bednařík, L.Dohnalová, L.Haškovcová, K.Kalivodová, K.Klementová, M.Makovský, K. Tomešková